

Huwelijk vs wettelijke samenwoning

Sta ons toe om via deze nota de belangrijkste verschillen toe te lichten die tussen huwen en wettelijk samenwonen bestaan op juridisch en fiscaal vlak, en dit zowel tijdens de samenleving als bij beëindiging ervan.

A. Onderhoudsverplichtingen

Wettelijke samenwoning:

De onderhoudsverplichtingen die ontstaan als gevolg van de wettelijke samenwoning zijn beperkter dan deze die ontstaan ingevolge het huwelijk.

Tussen wettelijk samenwonende partners bestaat er in ieder geval de verplichting tot bijdrage in de gezinslasten, hetgeen een wederzijdse onderhoudsverplichting veronderstelt. Eenmaal de wettelijke samenwoning echter beëindigd wordt, vervallen deze verplichtingen. Er kan geen onderhoudsgeld gevorderd worden van de ex-wettelijk samenwonende partner.

In tegenstelling tot wat voor gehuwden geldt, hebben wettelijk samenwonenden geen onderhoudsplicht ten opzichte van de ouders van hun partner.

Huwelijk:

Ook tussen echtgenoten bestaat er vanzelfsprekend de verplichting tot bijdrage in de gezinslasten. Echtgenoten zijn echter ook onderhoudsplichtig jegens hun schoonouders, indien deze behoeftig zijn. Omgekeerd zijn schoonouders ook onderhoudsplichtig jegens hun schoonkinderen (indien behoeftig).

Ook na de beëindiging van het huwelijk blijven echtgenoten onderhoudsplichtig jegens elkaar. De mate waarin u onderhoudsplichtig bent ten aanzien van uw ex-echtgenoot is afhankelijk van de echtscheidingsvorm. Indien men hertrouwt vervallen de onderhoudsrechten in principe.

B. Erfrecht

Wettelijke samenwoning:

Sinds de dag waarop u de verklaring tot wettelijke samenwoning aflegde, zijn jullie elkaars wettelijke erfgenamen. Dit houdt in dat de langstlevende wettelijk samenwonende partner in principe het vruchtgebruik van de gezinswoning en de daarin aanwezige

huisraad erft. In principe, omdat dit slechts geldt voor zover de overledene geen andere schikkingen getroffen had, zoals bijvoorbeeld een testament. Aangezien aan de langstlevende wettelijk samenwonende partner geen voorbehouden erfdeel toekomt, geniet hij/zij geen reservataire bescherming tegen de uitholling van zijn/haar wettelijk erfdeel door schenking of testament.

Huwelijk:

U kan dit evenwel voorkomen door te huwen. Het wettelijk erfrecht van de langstlevende echtgenoot is veel uitgebreider. In samenloop met kinderen erft de langstlevende echtgenoot immers het vruchtgebruik van de volledige nalatenschap van zijn partner. In tegenstelling tot de langstlevende wettelijk samenwonende partner is zijn wettelijk erfrecht dus niet beperkt tot de gezinswoning. De kinderen erven de blote eigendom.

Bovendien hebben echtgenoten een reservataire erfrecht jegens elkaar. Dit betekent dat uw echtgenoot uw erfrecht wel kan beperken of zelfs uitsluiten, maar dat u zich hiertegen kan verzetten door na het overlijden van uw echtgenoot uw voorbehouden erfdeel op te eisen.

De reserve van de langstlevende echtgenoot is tweeledig. Zo heeft de langstlevende echtgenoot minstens recht op de helft van de nalatenschap in vruchtgebruik enerzijds (de zogenaamde abstracte reserve) of op de gezinswoning in vruchtgebruik anderzijds (de zogenaamde concrete reserve).

Het huwelijk biedt derhalve een grote meerwaarde inzake bescherming bij overlijden door de reservataire aanspraken die een ontferde langstlevende echtgenoot heeft. In tegenstelling tot een langstlevende wettelijk samenwonende partner, kan een langstlevende echtgenoot namelijk wél opkomen tegen een ontervend testament of te gulle schenkingen door zijn reserve op te eisen.

C. Fiscaal

In de personenbelasting bestaat er een volledige gelijkschakeling tussen wettelijk samenwonenden en gehuwden. De gezamenlijke belasting geldt aldus zowel voor wettelijk samenwonenden als voor echtgenoten, hetgeen dankzij het huwelijksquotiënt een aardige jaarlijkse besparing kan opleveren.

Op vlak van erfbelasting bestaat er echter minstens één niet onbelangrijk voordeel voor gehuwden: de uitkeringen van groepsverzekeringen gesloten als werknemer zijn vrijgesteld van erfbelasting indien ze toekomen aan de langstlevende echtgenoot. De begunstigde wettelijk samenwonende partner daarentegen zal wel

successierechten verschuldigd zijn op deze uitkeringen. Op heden zijn de opgebouwde reserves in de groepsverzekeringen die jullie afsloten als werknemer nog enigszins beperkt, zodat de te behalen fiscale besparing door te trouwen thans eveneens gering is. Houd er evenwel rekening mee dat deze reserves zullen kapitaliseren tot het bereiken van de pensioenleeftijd, alsook met de mogelijkheid dat één van jullie er in de toekomst opnieuw voor kiest om aan de slag te gaan als werknemer en in dat verband een groepsverzekering sluit.

D. Wettelijk pensioen

In principe genieten gehuwden en wettelijk samenwonende partners dezelfde pensioenrechten. Het pensioen wordt individueel berekend, rekening houdend met de loopbaan die elke partner achter de rug heeft. Gehuwden kunnen evenwel een voordeel hebben wanneer een van beide echtgenoten niet of nauwelijks gewerkt heeft, omdat ze dan het gezinspensioen kunnen genieten. Het gezinspensioen wordt berekend op het pensioen van de echtgenoot met de hoogste pensioenrechten, dat dan verhoogd wordt met 15%. Niet-gehuwde partners daarentegen kunnen dit gezinspensioen niet genieten en zullen steeds een alleenstaandenpensioen ontvangen.

Ook na echtscheiding is er een voordeel voor echtgenoten. De ex-echtgenoot die niet of nauwelijks gewerkt heeft, zal toch een pensioen ontvangen berekend op basis van de activiteit van de ex-echtgenoot. Wederom zijn deze pensioenrechten voorbehouden voor gehuwden.

Bij het overlijden van een echtgenoot ten slotte, geniet de langstlevende echtgenoot in sommige gevallen een overlevingspensioen, berekend op de pensioenrechten van de overleden echtgenoot. Dit overlevingspensioen kan niet genoten worden door niet-gehuwde partners.

E. Keuze huwelijksvermogensstelsel

Indien u besluit te huwen, dient een geschikt huwelijksvermogensstelsel te worden gekozen. Indien men geen keuze maakt, zal automatisch het wettelijk stelsel gelden.

Wettelijk stelsel

De wet voorziet aldus een huwelijksvermogensstelsel voor wanneer u zelf geen stelsel gekozen heeft, het zogenaamde wettelijk stelsel. In het wettelijk stelsel zijn er drie onderscheiden vermogens, het eigen vermogen van elke echtgenoot en het gemeenschappelijk vermogen (de huwgemeenschap).

Tot het eigen vermogen behoren hoofdzakelijk de goederen die men reeds had vóór het huwelijk en de goederen die men tijdens het huwelijk geërfd of geschonken heeft gekregen. De huwgemeenschap omvat al het vermogen dat verkregen is tijdens het huwelijk (hoofdzakelijk beroepsinkomsten) alsook al het vermogen waarvan niet bewezen kan worden dat het behoort tot het eigen vermogen alsook de opbrengsten van het eigen vermogen.

Stelsel van scheiding van goederen

U kunt in uw huwelijkscontract ook expliciet opteren voor een stelsel van scheiding van goederen. In tegenstelling tot bij gemeenschapsstelsels, kiezen aanstaande echtgenoten niet omwille van de solidariteit en de gemeenschappelijke vermogensopbouw voor een stelsel van scheiding van goederen. Het stelsel is geschikt voor echtgenoten die hun respectieve vermogens en inkomsten niet willen vermengen en afzonderlijk een vermogen willen opbouwen.

In een stelsel van scheiding van goederen zijn er slechts twee onderscheiden vermogens, het eigen vermogen van elk der echtgenoten. Echtgenoten gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen kunnen ook gezamenlijk aankopen doen of goederen verwerven. Deze goederen behoren dan elke echtgenoot voor een eigendoms gedeelte toe, bijvoorbeeld 50/50. Er is evenwel geen sprake van een gemeenschappelijk vermogen. Het gemeenschappelijk vermogen heeft namelijk eigen rechtsregels en gevolgen die niet bestaan in een stelsel van scheiding van goederen.

Wanneer minstens een van de echtgenoten een zelfstandige beroepsactiviteit uitoefent, wordt vaak geopteerd voor een stelsel van scheiding van goederen. Algemeen kan immers

gesteld worden dat er gemiddeld grotere risico's verbonden zijn aan het uitoefenen van een zelfstandige beroepsactiviteit dan aan het werken in dienstverband. Wanneer u niet slaagt in uw opzet om uw activiteiten succesvol uit te bouwen, om welke reden dan ook, kunnen uw schuldeisers zich in principe verhalen op uw volledige eigen vermogen. Het uitoefenen van de zelfstandige beroepsactiviteit via een vennootschap doet dit schuldeisersrisico slechts in beperkte mate teniet. Zo blijft de zaakvoerder persoonlijk aansprakelijk voor het niet volstorte gedeelte van het kapitaal, de debet rekening-courant en de niet betaalde btw, bedrijfsvoorheffing en RSZ-schulden. Indien u daarenboven gehuwd bent onder het wettelijk stelsel, kunnen uw beroepsschuldeisers zich evenzeer verhalen op uw gemeenschappelijk vermogen, waartoe eveneens de beroepsinkomsten van uw echtgenoot behoren. Ook andere gemeenschapsgoederen, aangekocht tijdens het huwelijk, vormen dan het onderpand van deze schuldeisers.

Als er een reëel schuldeisers- of faillissementsrisico verbonden is aan de activiteit van minstens een van de echtgenoten, dan kunt u een stelsel van scheiding van goederen overwegen. In dat geval is er geen gemeenschappelijk vermogen en kunnen de schuldeisers van een van de echtgenoten zich enkel verhalen op het eigen vermogen van de contracterende echtgenoot. Het beroepsinkomen van de andere echtgenoot is aldus beschermd.

Het huwelijksstelsel van scheiding van goederen biedt derhalve bescherming tegen beroepsrisico, maar het nadeel ervan is de koude uitsluiting van de partner op het vlak van de vermogensopbouw.

zuivere scheiding van goederen te verzachten, zoals het verrekenbeding en het toegevoegd intern gemeenschappelijk vermogen (TIGV).